

Poleg učnih knjig je izdala knjigarna v letu 1923. tudi osem knjig leposlovne in pedagoške vsebine, s katerimi je pomnožila leposlovno in pedagoško literaturo. Vse knjige je dala prej knjigarna pregledati strokovnjakom in šele po ugodni strokovnjaški oceni so se dale natisniti. Tako je izdala samo prvovrstna dela.

Ker se je papir in tisk zelo podražil, je smatrati cene knjig učiteljske založbe za jako nizke in to učne knjige in leposlovne knjige, posebno pa z ozirom na druge založbe. Prodaja knjig pa vkljub takim cenam ni dala pričakovanih rezultatov, pač pa so se poprodale knjige prejšnjih zalog.

Učiteljska knjigarna hoče tudi nadalje zalagati mladinske literature in — če ji bodo sredstva dopuščala — izdajati tudi druge knjige za narod in pedagoške knjige za šolo in učiteljstvo. Dvigniti se hoče na stopnjo prvovrstnih založništva.

Kooperacija Učiteljske zadruge in knjigarne z učiteljskimi organizacijami.

Poročilo pravi: Učiteljska zadruga in Učiteljska knjigarna sta ostali tudi v letu 1923. dosledni v politiki pomoči in vzdrževanja vseh učiteljskih organizacij in institucij in ta politika se hoče vzdržati še nadalje, da se na ta način čimbolj zainteresira učiteljstvo za zadrugo, posebno za knjigarno. Na ta način se hoče dopetiti do tega, da se vzajemno čimbolj zavzamemo za lastna podjetja in jih spravimo v čimboljši položaj, ker le na ta način lahko omogočimo še večjo akcijo na prosvetno kulturnem polju, si utrdimo gospodarske prilike našega stanu in naših ustanov.

Učiteljska zadruga je tudi kooperirala z učiteljskimi gospodarskimi podjetji »Natošević« v Novem Sadu, kjer je tiskala svoja izdanja in z društvom »Zavičaj« v Skoplju, ki ga je podpirala gmotno in z blagom. Tudi v nadalje hoče kooperirati z učiteljskimi organizacijami, jim gmotno pomagati in v obče dobro s tem pospešiti njih delo, da bo čim agilnejše.

Zavarovanje.

Učiteljska zadruga je v letu 1923. delovala tudi na zavarovanju učiteljstva za življenje, šol in drugih zgradb, blaga in stanovanj proti požaru, in sicer kot generalni zastopnik društva Jugoslavija na podlagi pogodbe. V svojem listu »Učiteljska zadruga« je pisala mnogo o važnosti in potrebi zavarovanja za življenje, šolskih zgradb itd. Zadruga je vršila zavarovanje pod zelo ugodnimi pogoji, ki jih niso dale druge družbe. Uspeh je bil zelo dober. Zadruga je v letu 1923. zavarovala proti požaru zgradbe in stanovanja v višini 11.360.000 Din, za življenje pa v višini 273.000 Din, pri čemur je poleg lepe provizije imela tudi to korist, da je brezobrestno uporabljala daljši čas večje vsote denarja.

Ker daje Učiteljska zadruga poleg popusta tudi provizijo vsakemu učitelju,

ki izvrši na njen račun zavarovanje, pričakuje, da se bo zavarovanje še dvignilo in bo to donášalo našim gospodarskim podjetjem še več dobička. Zato je v interesu učiteljstva, da se za življenje in da šolske stavbe zavarujejo le potom lastnih gospodarskih podjetij.

Čisti dobiček v podporo prosvetnim, humanim in kulturnim ustanovam.

Poleg drugih podpor je za leto 1923. določila Učiteljska zadruga tudi od čiste ga dobička svoj delež tem ustanovam, in sicer: Poverjeništvu UJU v Beogradu 3000 Din, Izvršilnemu odboru UJU 2000 Din, Organizaciji učiteljic 300 Din, Društvu Rdečega Križa 1000 Din, Srpski književni zadrugi 1000 Din, beguncem iz Male Azije 50 Din, Dečjem sklonišču 158 Din, fondu učiteljske knjigarne 86.148.65 Din itd.

Sklep.

Prinašamo to poročilo o gibanju srbskega učiteljstva na stanovsko gospodarskem polju, ker smatramo za zelo važno nalogo medsebojnega spoznavanja, če hočemo priti kedaj do tesnejšega medsebojnega delovanja, ne samo medsebojnega, temveč tudi skupnega delovanja.

So pa prilike približno iste kakor pri nas, zato bo tudi marsikateri migljaj, ki je v poročilu, dobro služil našim članom. Srbsko učiteljstvo je s svojo veliko zavestnostjo do podpiranja lastnih gospodarskih stanovskih podjetij dvignilo ista v tem kratkem času na tako višino, da jim delajo čast. Iz vsega poročila je razvidno, koliko moči črpajo podjetja od direktnega gospodarskega stika učiteljstva z njimi.

Njih zglede naj bo v vzpodbudo vsemu, celokupnemu našemu članstvu — saj gre za dobro našega stanu. —k.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—f Članom učit. podružnice Fer. Saveza za Laški okraj. Pri zadnjem zborovanju 5. t. m. smo ustanovili učit. podružnico Fer. Saveza. Ker pa je prišla pri zborovanju ta točka žalibog zadnja na vrsto in so že nekateri tovariši in tovarišice odšli, je cela stvar izpadla mnogo bolj klaverno kakor sem pričakoval. Zmašil se je v naglici odbor in razšli smo se. — Nekateri pristopivši člani so plačali takoj pristopnino 14 Din in vzeli tudi članke izkaznice v izpolnitev. Prosil sem, da mi jih pošljejo čim prej — a do danes še nisem ničesar prejel. Drugi zopet so plačali pristopnino že lansko leto — pa niso vzeli izkaznic. Mogoče, da so tudi taki, ki niso poučeni o Fer. Savezu — pa bi pristopili. Da se razčisti ta kaos in bo sploh omogočeno poslovanje podružnice, prosim priglase tovariše in tovarišice sledeče: Oni, ki imajo že izkaznice, naj mi izpolnjene nemudoma pošljejo z vsoto 14 Din (če že niso plačali pristopnine). Drugi, ki so se prijavili, pa niso vzeli izkaznic, naj mi takoj sporoče, da jim te

pošljem in mi jih s pristopnino vred vrnejo v najkrajšem času. Tistim pa, ki žele pristopiti, sem s pojasnili vedno na razpolago! Prosim samo znancko za odgovor, ker se nismo določili podružnične članarine in nimamo sredstev. — Če moja prošnja pravočasno ne bo imela uspeha, se vpišemo preostali člani v kako drugo učiteljsko podružnico Fer. Saveza in naše podružnice, komaj oživljene, ne bo več. Anton B e g. Trbovlje-Vode.

Splošne vesti.

— Dekreti o prevedbi so zakasnili radi formalnih težkoč in malega števila osebja pri oddelku. Nima pa to nič skupnega z nakazilom plač 1. maja, ker se bo nakazilo izvršilo ne oziroma se na to, če ima učiteljstvo dekrete v rokah ali ne, in sicer tako, kakor bo odredil finančni minister, oziroma ministrski svet.

— Pritožba na Državni Svet. Ministrstvo prosvete je izdalo odlok O. N. Br. 17.506 od 5. aprila 1924, da učiteljem in učiteljicam pri pritožbi na Državni Svet ni treba zahtevati formalnega dekreta o prevedbi s podpisom ministra prosvete, ker bo Državni Svet reševal pritožbe na podlagi dekreta, ki ga vsakdo prejme.

— 15% dodatek po čl. 31. službene pragmatike pripade učiteljstvu po končanem 30. službenem letu, ker tedaj doseže najvišjo stopnjo osnovne plače; v pokojnino pa se mu šteje ta dodatek s končnim 32. službenim letom, ker traja službena doba za učiteljstvo 32 let.

— Nakazilo potnih učiteljstvu. Prosvetni oddelek za Slovenijo je prejel kredite za potnino in prehrano veroučiteljev dušnih pastirjev, učiteljev na ekskurendnih šolah in učiteljic ženskih ročnih del, ki uče inven svojega bivališča, za čas od 1. januarja 1921 do 31. julija 1922. Da se pripadajoči zneski čimprej izplačajo, pozivljamo prizadete učne osebe, naj predložijo vsaj do 28. aprila 1924 sledeče podatke: 1. Ime, priimek, poklic in redno bivališče. 2. Ime šole izven rednega bivališča, na kateri so poučevali. 3. Število poti (tja in nazaj šteje za enkrat). 4. Razdalja od rednega bivališča do šole v smislu točke 2. 5. Ako je ta šola oddaljena nad 5 km: a) Ali so poučevali isti dan dopoludne ali popoldne; b) ali je učna oseba obojevala izven svojega bivališča. 6. Kakovost poti (strma, kamnita, ravna, gladka). 7. Ali je učna oseba že prejela kaj na račun potnine in obednine za navedeni čas. Veroučitelji dušnih pastirjev naj predložijo svoje prijave, potrjene po šolskem vodstvu, neposredno računovodstvu delegacije ministrstva financ, odseku za pokrajinsko upravo, oddelek II. (Ljubljana, Bleiweisova cesta 10). Ostale učne osebe pa po uradni poti na prosvetni oddelek za Slovenijo; šolska vodstva in okrajni šolski sveti naj potrdijo istinitost podatkov. Te prijave morajo predložiti vse v pošte prihajajoče učne osebe, ne glede na to, ali so že predložile kakšen izkaz za omenjeni čas. Na že predlo-

žene izkaze se prosvetni oddelek ne more ozirati, kakor tudi ne bo mogel iz državno proračunskih ozirov upoštevati pri sedanjih kreditih netočnih, ali po označenem roku vloženih prijav. Da se more točno ugotoviti tudi potrebščina na potninah in obednini za čas od 1. julija 1923 do 31. marca 1924, naj prizadete učne osebe predložijo še posebne, od gornjih prijav ločene izkaze za čas od 1. julija 1923 do 31. marca 1924 v istem roku po isti poti. Ta razglas naj uradi sprejmete učne osebe in podrejeni uradi sprejmete takoj na znanje; drugih obvestil ne razpošljem. — Šef prosvetnega oddelka za Slovenijo: Dr. St. Beuk s. r.

— Glavni seznam knjig knjigarne Učiteljske tiskarne je pravkar izšel in je bil razposlan šolskim vodstvom. Katalog ima to posebnost, da imajo knjige lastne založbe poleg naslova tudi kratko vsebino vsake knjige. Takega kataloga smo si želeli in smo ga priporočali v »Prosveti«, da ga naj izdajo vsa založništva. Posebno prikladen je ta katalog za knjižničarje. V uvodu čitamo v tem oziru sledeče: »Knjižničarje javnih knjižnic opozarjamo, da je seznam posebno primeren za izposojevalce knjig v knjižnicah, ker si na podlagi tega seznama lahko hitro izberejo knjigo, ki odgovarja njihovu okusu in ki bi jo radi čitali, kar jim omogoča pri knjigah naše založbe kratek opis vsebine dotične knjige. Knjižničarji naj dajo zato ta katalog na razpolago posetnikom in čitateljem svojih knjižnic in naj v slučaju potrebe zahtevajo še en izvod kataloga v ta namen, saj je v interesu dobre stvari same, da se naše čitajoče občinstvo v čimnajvečji meri seznani z njegovo vsebino.« — Katalogu je pridejan tudi cenik zbirke živali Tvorcnice učil in šolski potrebščin. Vsi tovariši in tovarišice, ki bi potrebovali katalog za lastno uporabo ali za naročila v knjižnicah, naj to sporoče Učiteljski tiskarni po dopisnici, ki jim ga določijo brezplačno. Javite hkrati knjižnice in trgovine v svojem kraju, katerim bi se poslal katalog in ki prodajajo šolske potrebščine v vašem kraju, da jim tvornica učil pošlje cenik ravnih, trikotov in drugih potrebščin, ki jih ima v zalogi. Trgovine je javiti Tvorcnici učil in šolskih potrebščin v Ljubljani.

— Drevesničarji! Na razpolago je še 4000—5000 lepih enoletnih jabolčnih in hruševih divjakov pri šolskem vodstvu v Velenju.

— UČITELJE - KNJIŽNICARJE IN ONE, KI SE ZANIMAJO ZA KNJIŽEVNOST opozarjamo, da je Učiteljska tiskarna razposlala te dni vsem šolskim vodstvom svoj najnovejši »KATALOG« vseh slovenskih knjig. Šolski voditelji naj dajo katalog na upogled tudi učiteljstvu in naj ga učiteljstvo tudi samo zahteva od voditeljev. Učitelje - knjižničarje narodnih knjižnic, katerim katalog pomotoma ni bil odposlan, opozarjamo, naj ga takoj zahtevajo po dopisnici za svojo knjižnico in jim ga tiskarna naknadno brezplačno pošlje. Tudi učitelji, ki si hočejo nakupiti knjig, ga dobe.

— AKO IMATE V SVOJEM KRAJU KNJIŽNICO, POGLEJTE, če je prejela najnovejši katalog knjig Učiteljske tiskarne. Ako ga ni prejela, sporočite po dopisnici, da se ji ga določijo. Sporočite natančne naslove vseh knjižnic v vašem kraju v to svrhol!

— Zasebni frančiškanski gimnaziji v Kamniku je odreklo ministrstvo prosvete pravico javnosti.

— Opozarjamo na nove knjige, ki so izšle v založbi Učiteljske tiskarne in so označene v oglašju z debelimi črkami.

— Svečana vzdava spominskih kamnov Sokola I. na Taboru v Ljubljani, ki bo v zvezi z velikimi prireditvami na binkoštno soboto, nedeljo in ponedeljek, se v podrobnostih pripravlja. Načrt svečanosti je izdelan in posamezni odseki slavnostnega odbora so zaposleni z delom za pripravo vseh točk programa. Slavnost se otvori s prireditvijo v opernem gledališču; na sporedu so telovadni nastopi, solospjevi prvih opernih moči, nagovor in uprizoritev tretjega dejanja opere »Gospodsvetski sen«. — Binkoštna nedelja bo društveni sokolski dan, namenjen skušnjam (dopoldne), javni telovadbi (popoldne) in se zaključuje s sliko »poklonitev društvu« in dobrotnikom in sokolska zaprisega. Zvečer na binkoštno nedeljo ljudska zabavna prireditev. Binkoštni ponedeljek je dan vzdave spominskih kamnov in dan gostov. Zjutraj bodo telovadne skušnje, ob polenajstih vzdava kamnov, pozdravi gostov, ob poldvanajstih spreved Sokolstva in naprednih kulturnih združenj. Popoldne bo javna telovadba gostov, vojaštva, župe Ljubljana I. in Sokola I. Zaključek tvori dramsko

Janko Žirovnik o koncertu »Zveze slovenskih pevskih zborov«.

Janko Žirovnik, naš učiteljski senior, prvi nabiralec in harmonizator slov. nar. pesmi in dolgoletni pevovodja pevskega zbora lastnega imena, je komponistu Emilu Adamiču takoj po koncertu Zveze slov. pevskih zborov napisal daljše pismo o svojih vtisih, ki jih je na tem koncertu sprejel. Nekaj mest iz tega pisma, ki nam ga je g. Emil Adamič prečital, priobčujemo (saj nam g. Janko Žirovnik tega najbrž ne bo zameril), ker so izraz občutenja in misli mnogih ljubiteljev naše slovenske pesmi. Ne strinjamo se sicer brezpogojno z vsem, kar piše gosp. Janko Žirovnik; dosti pa je vendarle takega, (če je vse res, kar gosp. Žirovnik trdi), da se nam ne zdi napačno, ako damo temu »ljudskemu glasu« tudi javni izraz. G. Žirovnik tedaj piše g. Emilu Adamiču: *

Dragi prijatelj!

Pri nedeljskem koncertu smo videli in občudovali veliko pridnost in delo, a — uspeh je bil razmeroma mal. Ljudje so šli iz koncerta praznih src. Zakaj? Odgovor imaš v izjavljanju Tvojih dveh skladb, tiste: »Kregala se vdova...«, ki so jo peli pevci »Drave« s solisti in »Molitev pastirčkov«, ki jo je izvajala naša

»Glasbena Matica« h koncu. Kaj misliš, da je občinstvo aklamiralo Premrova (dasi je tudi zaslužil), ki se je moral štirikrat zahvaliti? Pesem, pesem je tako ugajala, kakor rahel dežek po večerni suši. Seveda je bilo tudi izvajanje hvalno. A hvalno je bilo tudi izvajanje »Glasbene Matice«. Toda pesem ni ugajala ne Tvoja, ne Lajovičeva. To so Gregorčičevi zimski dnevi! Tak dan solnca in ledenih biserov nam v svoji krasoti imponira samo nekaj trenutkov, a ogrel nas nikdar ne bo. Zraven pa še Premr in Kimovec! Kakor sveže pivo, ki tako prekipava, da ga ne moreš niti točiti, a tako prekipava teorija, toliko je je preveč. Toda: siva vsa je teorija in mrzla. Gorkote manjka in poezije manjka! Premrov »Korotan« ne ugaja in Lajovičeva »Kiša« je komaj boljši. In Tvoj ženski zbor: »Dragemu so se oči skalile...« ni uspel, četudi si ga spremljal sam. —

Čemu Ti to pišem in Te spravljam v slabo voljo? Pravijo, da je to moderna glasba. Ta upor proti naravi je modern? Naj se gre solit taka moda, ki naravo postavlja na glavo! Kar je naravno, je zdravo, kar je zdravo, je lepo. Glasba mora v glavnem vplivati na srce, ne pa na razum. Teoretična glasba pa ne more vplivati na srce, ker ga sama nima, ker ni naravna. In ker ni naravna, ne more obveljati, ne more obstati.

To so moje misli in moji občutki. Pa nisem sam. Povem Ti jih zato, ker Te imam rad osebnost in kot skladatelja in ker sem prijatelj lepe glasbe, ki človeka res dviga. Občudujem veliko pridnost, množino teorije, akuravno izvajanje, a

ogreje me ne. Oprosti torej in brez zamere!

Srčno Te pozdravlja itd.

G. Žirovnik je utemeljeval tudi na ljubeznjivo-šaljiv način svojo averzijo nasproti moderni, »disonančni« glasbi ustmeno g. H., ki ga je ravnokar obiskal. Pripovedoval je, kako je kvartet, sestojč iz pevcev kakor n. pr. njega samega, Razingerja, Majerja in še nekega gospoda, prepeval nekoč pod steno blejskega gradu. Tam je baje zelo lep, dolgotrajen odmev. Razinger pa je imel navado, da je v sklepnem akordu pesmi rad zavil v kako disonanco. To je storil tudi takrat. No lepi, sklepni akord pa je trajal daljše, čim Razingerjeva disonanca, ki jo je, kakor pravi g. Žirovnik, narava takoj izločila kot njej sovražno. Narava tedaj ne trpi disonanc, ako niso naravne. Naravne pa so takrat, kadar hoče narava z njimi doseči gotov efekt. Zakaj imamo n. pr. pelin? Zato, je rekel g. Žirovnik, da se nam — sladkor boljši zdi! Ako udariš brez izbire z roko po strunah klavirja, zveneče bodo najdalje le one strune, ki tvorijo naravne konsonance.

To so seveda sklepi in rezultati, katerim bi se dalo s pridom ugovarjati. Namen naš je, da pri naših čitateljih, ki so s priroštom narodom v stiku in so semtertam imeli priliko slišati njegovo sodbo o takozvani »moderni« glasbi, izgovemo bodisi resno, ali šaljivo anketo. Morda bi bila poučna za glasbenike, ki producirajo in reproducirajo, za pevce, pa tudi za one, ki jim je poslušanje le v zabavo in odlih.

* K zadnjemu našemu poročilu moramo pripomniti še to, da je bilo na koncertu petih največ pesmi od tovariša Emila Adamiča. Op. uredn.